

Projekt

z dnia 09 kwietnia 2024 roku
zatwierdzony przez Zarząd Powiatu
Tarnogórskiego

**UCHWAŁA NR
RADY POWIATU TARNOGÓRSKIEGO**

z dnia 2024 r.

**w sprawie przyjęcia „Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej
Realizowanego w Powiecie Tarnogórskim w latach 2024-2026”**

Na podstawie art. 4 ust. 1 pkt 3a oraz art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie powiatowym (tekst jednolity: Dz. U. z 2024r. poz. 107) i art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jednolity: Dz.U. z 2024r. poz. 177)

**Rada Powiatu
uchwała:**

§ 1. Przyjmuje się „Program Rozwoju Pieczy Zastępczej Realizowany w Powiecie Tarnogórskim w latach 2024-2026”, zgodnie z treścią załącznika do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Tarnogórskiego.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

§ 4. Uchwała podlega ogłoszeniu w sposób zwyczajowo przyjęty.

PROGRAM ROZWOJU PIELCZY ZASTĘPCZEJ REALIZOWANY W POWIECIE TARNOGÓRSKIM W LATACH 2024-2026

I. WPROWADZENIE

W trosce o dobro dzieci całkowicie lub częściowo pozbawionych opieki rodziców, w celu zaspokojenia ich podstawowych praw do wzrastania w środowisku rodzinnym, tworzy się Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej.

Podstawą prawną do opracowania i wdrażania Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej jest ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz.U. z 2024, poz. 177).

Zakłada się, że realizacja założonych w programie celów oraz współpraca z innymi organami przyniesie spodziewane efekty. Intencją rodzinnej pieczy zastępczej jest to, by rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka sprawowały opiekę nad dzieckiem tymczasowo. Jest to czas niezbędny do ustabilizowania sytuacji dziecka, czas pracy z rodzicami biologicznymi i zastępczymi w taki sposób, by dziecko wróciło do swoich rodziców lub zostało przysposobione. Program ma również na celu ograniczanie liczby dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Dla dzieci, których sytuacji nie będzie można ustabilizować, rodzinna piecza zastępcza trwać będzie do czasu osiągnięcia pełnoletności przez dziecko, a obowiązkiem rodziny zastępczej i osób prowadzących rodzinne domy dziecka będzie przygotowanie dziecka do samodzielnego życia.

Zgodnie z zapisami Ustawy o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej piecza zastępcza sprawowana jest w formie:

1) rodzinnej i są nią:

- rodziny zastępcze spokrewnione, niezawodowe, zawodowe, w tym zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowe specjalistyczne,
- rodzinne domy dziecka,

2) instytucjonalnej – placówki opiekuńczo-wychowawcze różnych typów.

II. DIAGNOZA PROBLEMU SPOŁECZNEGO

Diagnozę problemu społecznego dotyczącego pieczy zastępczej na terenie Powiatu Tarnogórskiego opracowano w oparciu o analizę danych na przestrzeni ostatnich czterech lat biorąc pod uwagę stan na ostatni dzień każdego roku.

Poniższe Tabele ilustrują ilość dzieci umieszczonych na terenie Powiatu Tarnogórskiego, dla których konieczne było zapewnienie opieki i wychowania w rodzinach zastępczych.

Tabela 1. Ilość dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych na terenie Powiatu Tarnogórskiego

Ilość dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych na terenie Powiatu Tarnogórskiego w tym:	2020	2021	2022	2023
Spokrewnionych	73	60	57	59
Niezawodowych	76	70	61	81
Zawodowych	28	30	20	12
Specjalistycznych	8	6	4	5
Pełniących funkcję pogotowia rodzinnego	5	2	2	6
Rodzinnych Domach dziecka	25	18	37	30
RAZEM	215	186	181	193

Przedstawione w Tabeli nr 1 dane wskazują, iż w analizowanym okresie liczba dzieci umieszczanych w rodzinach zastępczych na terenie Powiatu Tarnogórskiego utrzymuje się na mniej więcej równym poziomie. Analiza danych dotyczących liczby dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej poza Powiatem Tarnogórskim, wskazuje na podobną tendencję dotyczącymi właściwościami Powiatu Tarnogórskiego zobowiązanego do ponoszenia odpowiedzialności przez odpowiednie organy. (Tabela 2).

Tabela 2. Dzieci umieszczone w rodzinach zastępczych poza terenem Powiatu Tarnogórskiego według zawartych porozumień

	2020	2021	2022	2023
Ilość dzieci	19	30	20	33

Tabela 3. Rodziny zastępcze na terenie Powiatu Tarnogórskiego

Ilość rodzin zastępczych na terenie Powiatu Tarnogórskiego w tym:	2020	2021	2022	2023
Spokrewnionych	59	50	47	50
Niezawodowych	58	53	46	56
Zawodowych	8	8	5	3
Specjalistycznych	4	3	2	3
Pełniących funkcję pogotowia rodzinnego	1	1 ¹	1 ¹	2 ¹
Rodzinnych Domach Dziecka	5	5	5	4
RAZEM	135 ²	120	106	118

Jak widać w Tabeli 3 przedstawiającej ilość rodzin zastępczych funkcjonujących w Powiecie Tarnogórskim na przestrzeni 2021-2022 odnotowywany był delikatny spadek liczby rodzin zastępczych. Od 2023 znów nastąpił wzrost i tendencja ta zaczyna się utrzymywać.

- 1) Wykazana powyżej rodzina zastępcza zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego prowadzona jest zarówno przez powiat tarnogórski (1 dziecko powyżej) jak i inny powiat (dzieci nie wykazane).
- 2) Łączna liczba rodzin zawodowych obejmuje również dwie rodziny zawodowe i jeden rodzinny dom dziecka, które pełniły funkcję dla innych powiatów, w których przebywały dzieci z terenu Powiatu Tarnogórskiego.

Tabela 4. Zawodowe rodziny zastępcze

Zawodowe rodziny zastępcze	2020	2021	2022	2023
Zawodowe	8	8	5	3
Specjalistyczne	4	3	2	3
Pełniące funkcję pogotowia rodzinnego	1	1	1	2
RDD	5	5	5	4
RAZEM	18 ²	16	13	12

Nie wszystkie dzieci pozbawione opieki rodziców mogą zostać umieszczone w rodzinnych formach pieczy zastępczej. Dotyczy to zwłaszcza małoletnich powyżej 13 roku życia, przejawiających objawy demoralizacji, sprawiających kłopoty wychowawcze, nie potrafiących prawidłowo funkcjonować w rodzinie. Ponadto, zauważalne jest, iż dzieci, które nie nawiązały więzi z rodziną zastępczą, z uwagi na wcześniejsze traumy i odrzucenia, w wieku dorastania sprawiają szereg problemów, z którymi rodziny zastępcze nie są w stanie sobie poradzić. Piecza zastępcza w odniesieniu do nich jest realizowana przez umieszczenie w placówce opiekuńczo – wychowawczej, w zakładzie pielęgnacyjno opiekuńczo psychiatrycznym i zakładzie pielęgnacyjno opiekuńczym. Dzieci wymagające umieszczenia w placówce typu socjalizacyjnego są w miarę posiadania wolnych miejsc przyjmowane przez placówki spoza Powiatu Tarnogórskiego. Na przestrzeni lat analizowanych w diagnozie można zaobserwować wzrost ilości dzieci umieszczonych w pieczy instytucjonalnej.

Tabela 5. Dzieci umieszczone w placówkach opiekuńczo - wychowawczych poza terenem Powiatu Tarnogórskiego

	2020	2021	2022	2023
Ilość dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo – wychowawczych poza Powiatem Tarnogórskim, w zakładzie pielęgnacyjno opiekuńczo psychiatrycznym i zakładzie pielęgnacyjno opiekuńczym	37	38	29	40

Rodziny zastępcze są ustanawiane przez właściwe sądy opiekuńcze. Jednym z warunków, jakie muszą spełniać osoby chcące sprawować nad dzieckiem pieczę zastępczą, jest ukończenie właściwego szkolenia dla kandydatów na rodziców zastępczych.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Tarnowskich Górach regularnie organizuje i prowadzi szkolenia dla kandydatów na rodziców zastępczych. Rodziny niespokrewnione z dziećmi po zakończonym szkoleniu przechodzą proces kwalifikacji do pełnienia tej funkcji. Dane liczbowe dotyczące ilości szkoleń w ostatnich czterech latach przedstawia Tabela 6.

Tabela 6. Szkolenia dla kandydatów na rodziców zastępczych

	2020	2021	2022	2023
Liczba rozpoczętych edycji szkolenia	1*dla rodzin zawodowych	1	1	2
Liczba rodzin kandydackich zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej i prowadzenia rodzinnego domu dziecka	4 rodziny otrzymały kwalifikacje, 5 rodzin ukończyło szkolenie	1 rodzina otrzymała kwalifikację, 6 rodzin ukończyło szkolenie	6 rodzin otrzymało kwalifikacje, 4 rodziny ukończyły szkolenie	9 rodzin otrzymało wstępną kwalifikację, 9 rodzin ukończyło szkolenie

Poniższe tabele – 7 i 8 – ukazują dane liczbowe dotyczące usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Tarnowskich Górach wspiera proces usamodzielnienia przez pomoc finansową na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie oraz zagospodarowanie w formie rzeczowej, pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych oraz zatrudnienia.

Tabela 7. Usamodzielniający się wychowankowie rodzin zastępczych

	2020	2021	2022	2023
ilość osób, którym wypłacono pomoc na kontynuowanie nauki	35	30	25	24
ilość osób, którym wypłacono pomoc na usamodzielnienie	7	2	6	4
ilość osób, którym wypłacono pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej	4	5	11	7

Tabela 8. Usamodzielniający się wychowankowie placówek opiekuńczo – wychowawczych

	2020	2021	2022	2023
ilość osób, którym wypłacono pomoc na kontynuowanie nauki	13	13	12	18
ilość osób, którym wypłacono pomoc na usamodzielnienie	2	1	4	6
ilość osób, którym wypłacono pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej	2	1	4	2

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Tarnowskich Górach bardzo duży nacisk kładzie na profesjonalizację rodzin zastępczych. Każdego roku stara się pozyskać środki finansowe na organizację szkoleń podnoszących kompetencje rodzicielskie osób sprawujących pieczę zastępczą i zapobiegających występowaniu zjawiska wypalenia zawodowego. Ponadto przekazuje rodzinom zastępczym informacje o możliwości skorzystania ze szkoleń i warsztatów organizowanych przez różne instytucje i stowarzyszenia. W szkoleniach biorą udział głównie rodziny niespokrewnione, w szczególności zawodowe.

Tabela 9. Szkolenia dla istniejących rodzin zastępczych

	2020	2021	2022	2023
Ilość szkoleń dla rodzin zastępczych	8	0	3	2

Każdego roku na terenie PCPR w Tarnowskich Górach odbywają się spotkania dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej z ich rodzicami. Ilość spotkań na przestrzeni ostatnich czterech lat ilustruje poniższa tabela.

Tabela 10. Rodzice dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej

	2020	2021	2022	2023
Spotkania z dziećmi na terenie PCPR – ilość spotkań	77	45	54	93
Ilość powrotów dzieci pod opiekę rodziców	3	9	12	11

* dodatkowo poza spotkaniami na terenie PCPR w analizowanym okresie, wiele dzieci przebywających w pieczy zastępczej w porozumieniu z PCPR spotykało się ze swoimi rodzicami biologicznymi poza siedzibą tutejszego Centrum, między innymi w domach rodzin zastępczych, w domu rodzin biologicznych, na placach zabaw, w parkach, w bawialniach itp. Część rodzin, szczególnie spokrewnionych organizuje spotkania we własnym zakresie.

Wynikiem utrzymywania regularnych kontaktów dzieci z rodzicami naturalnymi, pracy Koordynatorów i innych pracowników Centrum oraz współpracą z Ośrodkami Pomocy Społecznej dzieci powracają pod opiekę rodziców naturalnych.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Tarnowskich Górach dzięki zatrudnieniu profesjonalnej kadry – pracownicy socjalni, pedagog, psycholog – umożliwia rodzinom zastępczym korzystanie ze specjalistycznego poradnictwa. Tabela 11 ilustruje ile rodzin zastępczych korzystało z tej formy wsparcia w ciągu ostatnich czterech lat. Sprawy, z którymi strony zwracały się po poradę dotyczyły problemów opiekuńczo-wychowawczych, zachowań dzieci, kryzysu szkolnego, adaptacji dziecka do nowego środowiska, konfliktów w rodzinie oraz kwestii prawnych: pomoc w załatwieniu spraw spadkowych, wnioski o adopcję, sprawy alimentacyjne.

Tabela 11. Poradnictwo dla rodzin zastępczych

	2020	2021	2022	2023
Ilość rodzin zastępczych korzystających ze specjalistycznego poradnictwa	46	64	68	77

Ponadto każda rodzina zastępcza jest objęta wsparciem koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej lub innego doświadczonego specjalisty, realizującego zadania koordynatora. Dzięki temu osoby prowadzące rodzinną pieczę zastępczą mają możliwość bieżącego konsultowania pojawiających się problemów.

Większość rodzin zastępczych chętnie korzysta z udziału w imprezach o charakterze integracyjnym takich jak: spotkania okolicznościowe, pikniki, konkursy organizowanych przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie.

Analiza danych wskazuje na następujące prawidłowości dotyczące pieczy zastępczej w Powiecie Tarnogórskim:

- 1) liczba dzieci, którym konieczne jest zapewnienie opieki w pieczy zastępczej, na przestrzeni analizowanych lat utrzymuje się na podobnym poziomie,
- 2) dzieci powyżej 10 roku życia, które wymagają opieki, często trafiają do placówek pieczy instytucjonalnej poza Powiat Tarnogórski z uwagi na brak takiej placówki na terenie powiatu,

- 3) istnieje potrzeba zwiększenia ilości rodzin zastępczych, a przede wszystkim pozyskanie kandydatów na rodziny niezawodowe i zawodowe,
- 4) dzieci wracają do rodzin biologicznych. Jednakże w dalszym ciągu konieczne jest podejmowanie przez gminy działań zmierzających do efektywniejszej pracy z rodzinami w środowisku ich zamieszkania, w celu reintegracji rodzin lub podejmowanie działań umożliwiających przysposobienie dzieci, w przypadku gdy ich powrót pod opiekę rodziców jest niemożliwy,
- 5) istnieje potrzeba tworzenia rodzin zawodowych, szczególnie takich, które będą gotowe zaopiekować się więcej niż trójką dzieci lub dziećmi ze szczególnymi potrzebami, małoletnimi matkami z dziećmi, dziećmi kierowanymi do pieczy zastępczej na podstawie ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich,
- 6) w związku z pojawiającymi się trudnościami opiekuńczo – wychowawczymi wzrasta potrzeba korzystania przez osoby sprawujące rodzinną pieczę zastępczą ze specjalistycznego poradnictwa i pomocy w rozwiązywaniu sytuacji trudnych. Niesie to za sobą konieczność podjęcia działań w celu zapewnienia odpowiedniej obsady profesjonalnej kadry, przygotowanej do pracy z rodziną (koordynatorzy, psycholodzy, pedagodzy, specjaliści pracy z rodziną ze szczególnym uwzględnieniem ich zatrudnienia w dziale zajmującym się pieczę zastępczą). Również wskazuje to na konieczność zapewnienia rodzinom zastępczym dostępu do specjalistycznej pomocy oraz wprowadzenie oferty usług dla osób sprawujących pieczę zastępczą. Szereg oferowanych usług w ramach Projektów unijnych, z których chętnie korzystały rodziny zastępczych, prowadzący rodzinne domy dziecka i dzieci przebywające w pieczy zastępczej pokazał na potrzebę i konieczność udzielania takiego wsparcia,
- 7) istnieje konieczność zapewnienia miejsc w mieszkaniach treningowych dla dzieci opuszczających pieczę zastępczą,
- 8) istnieje konieczność utworzenia placówki opiekuńczo-wychowawczej na terenie powiatu tarnogórskiego dla dzieci które nie mogą być objęte rodzinną pieczę zastępczą.

III. ADRESACI

Adresatami programu są:

- 1) rodziny zastępcze,
- 2) rodzinne domy dziecka,
- 3) rodziny pomocowe,
- 4) pełnoletni wychowankowie rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej,
- 5) osoby opuszczające rodzinną i instytucjonalną pieczę zastępczą,
- 6) dzieci umieszczone w pieczy zastępczej,
- 7) rodzice dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.

IV. PARTNERZY W REALIZACJI PROGRAMU

- 1) ośrodki pomocy społecznej,
- 2) placówki edukacyjne,
- 3) urzędy miast i gmin,
- 4) placówki opiekuńczo-wychowawcze,
- 5) rodziny zastępcze,
- 6) rodzinne domy dziecka,
- 7) rodziny pomocowe,
- 8) policja,
- 9) straż miejska,
- 10) Powiatowy Urząd Pracy,
- 11) organizacje pozarządowe,
- 12) placówki służby zdrowia,
- 13) sądy,
- 14) kuratorzy dla nieletnich i dla dorosłych,
- 15) władze samorządowe,
- 16) wolontariusze,
- 17) media.

V. CELE

Celem nadrzędnym programu rozwoju pieczy zastępczej jest zapewnienie opieki i wsparcia dzieciom i młodzieży z terenu Powiatu Tarnogórskiego, których rodzice nie są w stanie czasowo lub trwale takiej opieki nad nimi sprawować, w szczególności poprzez umożliwienie im wzrastania w środowisku rodzinnej pieczy zastępczej. Zadania zaplanowane do realizacji, ujęte w cele operacyjne, mają charakter profilaktyczny, prewencyjny, a także służą zwalczaniu problemu (jakim jest brak opieki nad dziećmi) i jego negatywnych konsekwencji. Program ma również na celu ograniczanie liczby dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Cele operacyjne sformułowano w następujący sposób:

Cel operacyjny 1

Zapewnienie opieki zastępczej dla dzieci w ramach zasobów wewnątrzrodzinnych.

<u>Działanie 1</u>	Współpraca z gminami w celu ustalenia możliwości przejęcia opieki nad dzieckiem przez bliskich dziecku/krewnych
--------------------	---

Cel operacyjny 2

Edukacja społeczna i promocja rodzicielstwa zastępczego jako formy opieki nad opuszczonym dzieckiem – Akcja Kangurkowo

<u>Działanie 1</u>	Udział PCPR w zorganizowanych akcjach propagujących rodzicielstwo zastępcze
<u>Działanie 2</u>	Organizowanie imprez promujących rodzicielstwo zastępcze
<u>Działanie 3</u>	Prowadzenie strony internetowej na domenie Kangurkowo lub innych socialmediów
<u>Działanie 4</u>	Publikacja materiałów promocyjnych w lokalnych mediach

Cel operacyjny 3

Tworzenie nowych miejsc opieki i wychowania dzieci w rodzinnych formach pieczy zastępczej

<u>Działanie 1</u>	Pozyskiwanie kandydatów na rodziców zastępczych
<u>Działanie 2</u>	Organizowanie i prowadzenie szkoleń dla kandydatów na rodziców zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka, rodzin pomocowych
<u>Działanie 3</u>	Organizowanie i prowadzenie szkoleń dla dzieci kandydatów na rodziców zastępczych
<u>Działanie 4</u>	Prowadzenie badań psychologicznych i pedagogicznych kandydatów na rodziców zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka, rodziny pomocowe.
<u>Działanie 5</u>	Kwalifikowanie osób kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka

Cel operacyjny 4

Profesjonalizacja rodzicielstwa zastępczego poprzez tworzenie zawodowych rodzin zastępczych oraz rodzinnych domów dziecka.

<u>Działanie 1</u>	Organizowanie i prowadzenie szkoleń dla kandydatów na zawodowe rodziny zastępcze, prowadzących rodzinne domy dziecka oraz dyrektorów placówek opiekuńczo – wychowawczych typu rodzinnego
<u>Działanie 2</u>	Zawieranie umów z rodzinami niezawodowymi o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej
<u>Działanie 3</u>	Zawieranie umów o utworzenie rodziny zawodowej z kandydatami do pełnienia w/w funkcji, zgodnie z potrzebami Powiatu w tym zakresie
<u>Działanie 4</u>	Tworzenie rodzinnych domów dziecka zgodnie z potrzebami Powiatu w tym zakresie

Cel operacyjny 5

Wspieranie merytoryczne istniejących rodzin zastępczych.

<u>Działanie 1</u>	Poszerzenie oferty szkoleń dla rodzin zastępczych, mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji oraz zapobieganie zjawisku wypalenia zawodowego
<u>Działanie 2</u>	Zwiększenie oferty poradnictwa psychologicznego i pedagogicznego dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka oraz rodzin pomocowych
<u>Działanie 3</u>	Zwiększenie dzieciom umieszczonym w pieczy zastępczej zakresu dostępu do specjalistycznej pomocy psychologicznej, pedagogicznej, medycznej itp.
<u>Działanie 4</u>	Poszerzenie oferty terapeutycznej dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą, ich dzieci oraz dzieci przebywających w pieczy zastępczej
<u>Działanie 5</u>	Zwiększenie ilości rodzin zastępczych objętych opieką koordynatora
<u>Działanie 6</u>	Stworzenie właściwych warunków do zorganizowania grupy wsparcia dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i zachęcanie rodzin do skorzystania z tej formy pomocy
<u>Działanie 7</u>	Zapewnienie wsparcia rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinne domy dziecka poprzez rodziny pomocowe
<u>Działanie 8</u>	Organizowanie dla rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka pomocy wolontariuszy
<u>Działanie 9</u>	Zapewnienie rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinne domy dziecka pomocy prawnej

Cel operacyjny 6

Integracja środowiska rodzin zastępczych

<u>Działanie 1</u>	Organizacja grup wsparcia dla osób sprawujących pieczę zastępczą
<u>Działanie 2</u>	Organizacja imprez i spotkań mających na celu integrację środowiska rodzin zastępczych

Cel operacyjny 7

Wspieranie procesu usamodzielnienia wychowanków opuszczających pieczę zastępczą

<u>Działanie 1</u>	Prowadzenie grup edukacyjnych i szkoleń dla usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej
<u>Działanie 2</u>	Tworzenie i pomoc w realizacji indywidualnych programów usamodzielnienia
<u>Działanie 3</u>	Pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych i zatrudnienia, w szczególności poprzez organizowanie szkoleń i kursów podnoszących kwalifikacje zawodowe
<u>Działanie 4</u>	Utworzenie mieszkania treningowego dla wychowanków opuszczających pieczę zastępczą

Cel operacyjny 8

Pełna stabilizacja sytuacji dziecka (w tym powrót do rodziny biologicznej lub adopcja)

<u>Działanie 1</u>	Realizacja planu pomocy dziecku oraz współpraca przy realizacji planu pracy z rodziną dziecka, w szczególności dążenie do powrotu dzieci pod opiekę rodziców biologicznych lub adopcja.
--------------------	---

Cel operacyjny 9

Deinstytucjonalizacja pieczy zastępczej

<u>Działanie 1</u>	Umieszczanie i przebywanie małoletnich w placówkach powyżej 10 r.ż.
<u>Działanie 2</u>	Ograniczanie dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej poprzez: poszukiwanie osób bliskich dziecku/krewnych mogących przejąć nad nim opiekę oraz podejmowanie w pierwszej kolejności działań do umieszczenia dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej

VI. LIMIT ZAWODOWYCH RODZIN ZASTĘPCZYCH

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zakłada stopniowy przyrost zawodowych rodzin zastępczych wg przyjętego rocznego limitu. W Powiecie Tarnogórskim kształtuje się on następująco:

Limit zawodowych rodzin zastępczych zgodnie z art. 56 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej:

	2024	2025	2026
Liczba nowych rodzin zastępczych zawodowych	3 rodziny w ciągu 3 lat		

Zgodnie z art. 54 ust. 1 i 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z rodziną zastępczą niezawodową spełniającą warunki do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, posiadającą opinię koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej oraz co najmniej 3-letnie doświadczenie jako rodzina zastępcza, prowadzący rodzinny dom dziecka lub pełniący funkcję dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego, starosta zawiera, na wniosek tej rodziny, umowę o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej oraz z rodziną zastępczą niezawodową spełniającą warunki do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, posiadającą pozytywną opinię koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, starosta może zawrzeć, na wniosek tej rodziny umowę o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej.

Umowy zawiera się w ramach limitu rodzin zastępczych zawodowych na dany rok kalendarzowy, określonego w 3-letnim powiatowym programie dotyczącym rozwoju pieczy zastępczej.

Do limitu nie wlicza się ilości utworzonych rodzin zastępczych zawodowych, które zastąpiły rodziny zastępcze zawodowe, która uległy rozwiązaniu/wygaszeniu.

Określony w tabeli limit nie dotyczy rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie Powiatu Tarnogórskiego, z którymi umowy podpisali starostowie lub prezydenci innych powiatów lub miast na prawach powiatu.

VII. ZAKŁADANE REZULTATY

Program ma charakter ogólny i wytycza kierunki działań w obszarze pieczy zastępczej. Realizacja części zadań jest niemożliwa do bezpośredniej weryfikacji w procesie prostego, fizycznego monitoringu. Z tego powodu zakładane rezultaty programu określono w następujący sposób:

- 1) zaspokojenie potrzeb dzieci - stabilizacja, poczucie bezpieczeństwa, prawo do wychowywania się w rodzinie,
- 2) odbudowanie zdolności do tworzenia więzi rodzinnych,
- 3) życiowe usamodzielnienie osób i rodzin oraz ich integracja ze środowiskiem,
- 4) rozwój kompetencji wychowawczych osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą,
- 5) samodzielne rozwiązywanie problemów w szczególności rodzinnych i związanych z opieką nad dzieckiem,
- 6) przychylność społeczna dla rodzicielstwa zastępczego, przełamanie stereotypów (mierzona np. ilością zgłoszeń rodzin na szkolenie dla kandydatów na rodziców zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka),
- 7) zwiększenie skuteczności działań sprzyjających pozyskiwaniu kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej,
- 8) większa ilość zawodowych rodzin zastępczych oraz rodzinnych domów dziecka, tworzona w miarę środków finansowych posiadanych przez samorząd,
- 9) zmniejszenie liczby dzieci objętych opieką w placówkach opiekuńczo-wychowawczych,

- 10) zwiększenie ilości powrotów dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej do naturalnych rodziców,
- 11) większa liczba adopcji dzieci z uregulowaną sytuacją prawną,
- 12) niższe koszty opieki i wychowania.

VIII. MONITORING PROGRAMU

Przedmiotem monitorowania będą wybrane wskaźniki oceny efektów i korzyści realizacji każdego z celów operacyjnych programu. Monitoring będzie dokonywany raz w roku poprzez analizę jakościową i ilościową realizacji programu. Okresem monitorowania jest rok kalendarzowy. Wynikiem monitoringu będzie coroczna informacja przekazana Staroście i Radzie Powiatu Tarnogórskiego w formie sprawozdania do końca marca każdego roku, jako integralna część sprawozdania z działalności PCPR.

IX. WSKAŹNIKI REALIZACJI PROGRAMU

Cel operacyjny 1

Zapewnienie opieki zastępczej dla dzieci w ramach zasobów wewnątrzrodzinnych

	ZADANIE	WSKAŹNIK	REALIZATORZY
1	Współpraca z gminami w celu ustalenia możliwości przejęcia opieki nad dzieckiem przez bliskich dziecku/krewnych	Liczba kandydatów na rodziców zastępczych spośród bliskich dziecku/krewnych których dane zostaną przekazane sądowi przez PCPR po pozyskaniu ich od gmin	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Tarnowskich Górach (PCPR), ośrodki pomocy społecznej (OPS)

Cel operacyjny 2

Edukacja społeczna i promocja rodzicielstwa zastępczego jako formy opieki nad opuszczonym dzieckiem – Akcja Kangurkowo

	ZADANIE	WSKAŹNIK	REALIZATORZY
1	Udział PCPR w zorganizowanych akcjach propagujących rodzicielstwo zastępcze	Liczba i nazwa akcji, do których przystąpił PCPR	PCPR
2	Organizowanie imprez promujących rodzicielstwo zastępcze	Liczba zorganizowanych imprez	PCPR, NGO
3	Prowadzenie strony internetowej na domenę Kangurkowo lub innych socialmediów	Wykaz aktualizacji strony	PCPR
4	Publikacja materiałów promocyjnych w lokalnych mediach	Ilość publikacji	PCPR

Cel operacyjny 3

Tworzenie nowych miejsc opieki i wychowania dzieci w rodzinnych formach pieczy zastępczej.

	ZADANIE	WSKAŹNIK	REALIZATORZY
1	Pozyskiwanie kandydatów na rodziców zastępczych	Ilość wniosków o przyjęcie na szkolenie dla kandydatów na rodziców zastępczych	PCPR
2	Organizowanie i prowadzenie szkoleń dla kandydatów na rodziców zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka, rodzin pomocowych	Ilość zorganizowanych szkoleń, Liczba osób biorących udział w szkoleniu Ilość osób, które ukończyły szkolenie	PCPR

3	Prowadzenie badań psychologicznych i pedagogicznych kandydatów na rodziców zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka, rodzin pomocowych	Liczba wydanych opinii psychologiczno - pedagogicznych	PCPR
4	Kwalifikowanie osób kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka	Liczba wydanych zaświadczeń kwalifikacyjnych	PCPR
5	Organizowanie i prowadzenie szkolenia dla dzieci biologicznych kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej	Ilość przeprowadzonych szkoleń Ilość osób biorących udział w szkoleniach	PCPR

Cel operacyjny 4

Profesjonalizacja rodzicielstwa zastępczego poprzez tworzenie zawodowych rodzin zastępczych oraz rodzinnych domów dziecka

	ZADANIE	WSKAŹNIK	REALIZATORZY
1	Organizowanie i prowadzenie szkoleń dla kandydatów na zawodowe rodziny zastępcze, prowadzących rodzinne domy dziecka oraz dyrektorów placówek opiekuńczo- wychowawczych typu rodzinnego	Ilość zorganizowanych szkoleń Ilość osób biorących udział w szkoleniach	PCPR
2	Tworzenie zawodowych rodzin zastępczych z rodzin niezawodowych	Liczba podpisanych z rodzinami umów o pełnienie funkcji zawodowej rodziny zastępczej	PCPR
3	Tworzenie zawodowych rodzin zastępczych z kandydatów na rodziny zastępcze	Liczba podpisanych z kandydatami umów o pełnienie funkcji zawodowej rodziny zastępczej	PCPR
4	Tworzenie rodzinnych domów dziecka	Liczba utworzonych rodzinnych domów dziecka	PCPR

Cel operacyjny 5

Wspieranie merytoryczne istniejących rodzin zastępczych

	ZADANIE	WSKAŹNIK	REALIZATORZY
1	Poszerzenie oferty szkoleń dla rodzin zastępczych, mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji oraz zapobieganie zjawisku wypalenia zawodowego	Liczba zorganizowanych szkoleń, Liczba rodzin biorących udział w szkoleniach	PCPR
2	Zwiększenie oferty poradnictwa psychologicznego i pedagogicznego dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka oraz rodzin pomocowych	Liczba udzielonych porad, Liczba rodzin korzystających z poradnictwa	PCPR
3	Zwiększenie oferty poprzez dostęp do specjalistycznej pomocy psychologicznej, pedagogicznej, medycznej itp.	Ilość dzieci korzystających ze specjalistycznych usług	PCPR

4	Poszerzenie oferty terapeutycznej dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą, ich dzieci oraz dzieci przebywających w pieczy zastępczej	Ilość form terapii, programów terapeutycznych, Liczba rodzin lub dzieci uczestniczących w terapii, w tym indywidualnej lub systemowej	PCPR
5	Zwiększenie ilości rodzin zastępczych objętych opieką koordynatora	Liczba rodzin objętych opieką koordynatora, Liczba koordynatorów	PCPR
6	Stworzenie właściwych warunków do zorganizowania grupy wsparcia dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i zachęcanie rodzin do skorzystania z tej formy pomocy	Liczba spotkań grup wsparcia w ciągu roku, liczba rodzin korzystających z grupy wsparcia	PCPR
7	Zapewnienie wsparcia rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka poprzez rodziny pomocowe	Liczba umów podpisanych z rodzinami na pełnienie funkcji rodziny pomocowej	PCPR
8	Organizowanie dla rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka pomocy wolontariuszy	Liczba rodzin objętych pomocą wolontariuszy	PCPR, NGO
9	Zapewnienie rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinne domy dziecka pomocy prawnej	Liczba rodzin korzystających z pomocy prawnej	PCPR

Cel operacyjny 6

Integracja środowiska rodzin zastępczych

	ZADANIE	WSKAŹNIK	REALIZATORZY
1	Organizacja imprez i spotkań mających na celu integrację środowiska rodzin zastępczych	Liczba i tematyka zorganizowanych imprez i spotkań, Liczba rodzin biorących udział w imprezach	PCPR

Cel operacyjny 7

Wspieranie procesu usamodzielnienia wychowanków opuszczających pieczę zastępczą.

	ZADANIE	WSKAŹNIK	REALIZATORZY
1	Prowadzenie grup edukacyjnych i szkoleń dla usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej	Liczba zrealizowanych szkoleń dla usamodzielniających się wychowanków, Liczba osób biorących udział w szkoleniach	PCPR
2	Tworzenie i pomoc w realizacji indywidualnych programów usamodzielnienia	Liczba IPU napisanych przy udziale pracowników zespołu ds. pieczy zastępczej	PCPR

3	Pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych oraz zatrudnienia, w szczególności poprzez organizowanie szkoleń i kursów podnoszących kwalifikacje zawodowe	Ilość spraw prowadzonych przez pracowników PCPR, ilość zorganizowanych szkoleń lub kursów, ilość osób biorących udział w szkoleniach, kursach	PCPR
4	Utworzenie mieszkania treningowego dla wychowanków opuszczających pieczę zastępczą	Ilość osób, które zamieszkały w mieszkaniu	PCPR

Cel operacyjny 8

Pełna stabilizacja sytuacji dziecka (w tym powrót do rodziny biologicznej lub adopcja)

	ZADANIE	WSKAŹNIK	REALIZATORZY
1	Realizacja planu pomocy dziecku oraz współpraca przy realizacji planu pracy z rodziną dziecka, w szczególności dążenie do powrotu dzieci pod opiekę rodziców biologicznych lub adopcja	Ilość powrotów dzieci do rodziców biologicznych, Ilość adopcji	PCPR, OPS

Cel operacyjny 9

Deinstytucjonalizacja pieczy zastępczej

	ZADANIE	WSKAŹNIK	REALIZATORZY
1	Umieszczanie i przebywanie małoletnich w placówkach powyżej 10 r.ż.	Liczba	PCPR
2	Ograniczanie dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej poprzez: poszukiwanie osób bliskich dziecku/krewnych mogących przejąć nad nim opiekę oraz podejmowanie w pierwszej kolejności działań do umieszczenia dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej	Liczba kandydatów na rodziców zastępczych spośród bliskich dziecku/krewnych których dane zostaną przekazane sądowi przez PCPR	PCPR

X. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Źródła finansowania	Główne przeznaczenie	2021	2022	2023
Środki własne samorządu powiatowego oraz samorządów gminnych	1.Środki własne powiatu, w tym:	<u>6 255 944,00 zł</u>	<u>6 602 005,36 zł</u>	<u>7 200 737,13 zł</u>
	Placówki opiekuńczo wychowawcze:	<u>2 443 732,33 zł</u>	<u>2 675 387,71 zł</u>	<u>2 974 931,53 zł</u>
	Rodziny zastępcze:	<u>3 809 614,18 zł</u>	<u>3 920 432,57 zł</u>	<u>4 206 572,60 zł</u>
	Promocja i integracja rodzin zastępczych (Kangurkowo):	<u>2 597,49 zł</u>	<u>6 185,08 zł</u>	<u>19 233,00 zł</u>

	2. Zwroty, w tym: Z udziału gmin: 10%, 30%, 50% wydatków na opiekę i wychowanie kolejno w pierwszym, drugim i trzecim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej Zwroty kosztów z tytułu porozumień z właściwymi do ponoszenia kosztów powiatami Zwroty opłat rodziców	<u>2 310 523,35 zł</u> <u>1 628 094,32 zł</u> <u>634 805,30 zł</u> <u>47 623,73 zł</u>	<u>2 530 939,09 zł</u> <u>1 901 162,22 zł</u> <u>602 912,39 zł</u> <u>26 864,48 zł</u>	<u>2 904 023,69 zł</u> <u>2 242 447,79 zł</u> <u>640 212,55 zł</u> <u>21 363,35 zł</u>
	Różnica (środki własne powiatu – zwroty)	<u>3 945 420,65 zł</u>	<u>4 071 066,27 zł</u>	<u>4 296 713,44 zł</u>
Środki budżetowe administracji rządowej	Dotacje celowe z budżetu państwa na dofinansowanie zadań własnych z zakresu pieczy zastępczej oraz zadań wynikających z rządowych programów wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej	dodatki wychowawcze <u>982 578,20 zł</u>	dodatki wychowawcze <u>374 563,79 zł</u> Pobyt dziecka z Ukrainy w pieczy zastępczej <u>7 080,74 zł</u>	Pobyt cudzoziemki w pieczy zastępczej <u>4 320,65 zł</u> Program wsparcia powiatu w organizacji i tworzeniu rodzinnych form pieczy zastępczych w 2023r. <u>147 160,00 zł</u>
Środki budżetowe samorządu województwa	Konkursy ogłaszane przez Zarząd Województwa Śląskiego	0,00 zł	<u>6 349,02 zł</u>	0,00 zł
Środki organizacji pozarządowych	Środki własne organizacji pozarządowych przy organizacji imprez promujących rodzicielstwo zastępcze	0,00 zł pomoc osobowa i rzeczowa przy organizacji imprez integracyjnych	0,00 zł	0,00 zł pomoc osobowa i rzeczowa przy organizacji imprez integracyjnych
Środki strukturalne Unii Europejskiej		Projekt „Teraz MY” <u>204 873,62 zł</u>		

Opracował:

Dział ds. pieczy zastępczej w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Tarnowskich Górach

Uzasadnienie

Podstawą prawną do opracowania i wdrożenia „Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej Realizowanego w Powiecie Tarnogórskim w latach 2024-2026” jest ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Do zadań własnych powiatu należy opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi plan rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej, plan ograniczania liczby dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej oraz limit rodzin zastępczych zawodowych na dany rok kalendarzowy, uwzględniający założenia wynikające z planu rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej, konieczność zapewnienia dzieciom z terenu powiatu rodzinnej pieczy zastępczej oraz ograniczanie liczby dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Ponadto kierownik powiatowego centrum pomocy rodzinie składa zarządowi powiatu coroczne sprawozdanie z działalności powiatowego centrum pomocy rodzinie oraz przedstawia zestawienie potrzeb w zakresie systemu pieczy zastępczej. Powiatowe programy systemu pieczy zastępczej uchwalane są na podstawie zestawienia potrzeb.

Nadrzędnym celem programu, a zarazem zadaniem powiatu nałożonym przez przedmiotową ustawę, jest zapewnienie opieki i wsparcia dzieciom i młodzieży z terenu Powiatu Tarnogórskiego, których rodzice nie są w stanie czasowo lub trwale takiej opieki nad nimi sprawować. Zadania zaplanowane do realizacji, ujęte w cele operacyjne, mają charakter profilaktyczny, prewencyjny, a także służą zwalczaniu problemu (jakim jest brak opieki nad dziećmi) i jego negatywnych konsekwencji. Program rozwoju pieczy zastępczej zakłada także zapewnienie różnych form wsparcia istniejącym rodzinom zastępczym, profesjonalizację rodzicielstwa zastępczego oraz stały rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej. Program ma również na celu ograniczanie liczby dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Program ma charakter ogólny i wytycza kierunki działań w obszarze pieczy zastępczej.

Zadania związane z pieczą zastępczą wynikają wprost z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, wiele działań zawartych w programie mieści się w zadaniach ustawowych.

Mając na uwadze potrzeby Powiatu w zakresie pieczy zastępczej w ramach Programu zaplanowano kontynuację kampanii społecznej promującej rodzicielstwo zastępcze „Kangurkowo” oraz zwrócono uwagę na pozyskiwanie i szkolenie nowych kandydatów na rodziców zastępczych.

Działania promocyjne są konieczne z uwagi na stałą potrzebę pozyskiwania nowych rodzin zastępczych oraz rezygnację już istniejących rodzin z pełnienia

swojej funkcji (np. z powodu wieku) oraz dużą ilość dzieci umieszczanych w domach dziecka.

Zapewnienie pieczy zastępczej jest zadaniem własnym powiatu. Z punktu widzenia potrzeb psychologicznych dziecka najkorzystniejszą formą pieczy zastępczej jest rodzinna – rodziny zastępcze niezawodowe, zawodowe i rodzinne domy dziecka. Umieszczanie dzieci w domach dziecka powinno być rozwiązaniem ostatecznym. Rodzinne formy pieczy zastępczej są także formą zapewnienia opieki dzieciom korzystniejszą dla Powiatu z punktu widzenia ekonomicznego.

Objęcie dzieci opieką w ramach pieczy zastępczej powinno mieć czasowy charakter – do momentu, w którym możliwy będzie ich powrót pod opiekę rodziny biologicznej lub przysposobienie.

Źródłem finansowania zarówno zadań wynikających z delegacji ustawowej jak i Programu są:

- środki własne Powiatu i innych samorządów,
- dotacje z budżetu Państwa,
- środki budżetowe samorządu województwa,
- środki własne organizacji pozarządowych,
- środki strukturalne Unii Europejskiej.